פרשת שמיני

ויהי ביום השמיני וגו', רבי יצחק פתח (איוב לח) ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה קדושה שמחת הכל, שמחתו של הקדוש ברוך הוא והשעשוע שלו, שכתוב (משלי ח) ואהיה שעשועים יום יום, וכל התורה היא שם אחד של הקדוש ברוך הוא. ובתורה נברא העולם, שכתוב ואהיה אצלו אמון, אל תקרי אמון אלא אומן, ובתורה נברא אדם, זהו שכתוב (בראשית א) ויאמר אלהים נעשה אדם, אמר הקדוש ברוך הוא לתורה, אני רוצה לברא אדם, אמרה לפניו האדם הזה עתיד לחטא ולהרגיז לפניך, אם לא

ויהי ביום השמיני וגו' (&) רבי יצחק פתח (איוב לח ז) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהי"ם[1] זכאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא יהיב לון אורייתא קדישא[2] חדוותא דכלא[3] חדוותא[4] דקודשא בריך הוא ואטיילותא[5] דיליה[6] דכתיב (משלי ח ל) ואהיה שעשועים יום יום[7] ואורייתא כלא חד שמא קדישא איהי דקודשא בריך הוא[8] ובאורייתא אתברי עלמא[9] דכתיב (&) ואהיה אצלו אמון אל תקרי אמון אלא אומן ובאורייתא אתברי בר נש הדא הוא דכתיב (בראשית א כו) ויאמר אלהי"ם נעשה אדם[10] אמר קודשא בריך הוא לאורייתא בעינא למברי אדם אמרה קמיה האי בר נש זמין למחטי ולארגזא קמך[11] אי לא

---

[1] תרגום יב"ע – בזמן שמשבחים יחד כוכבים בוקר ומריעים כל כיתי המלאכים.

[2] מחכמה הנקראת קדש דכתיב קדש ישראל לה' ראשית תבואתו (אור יקר). גם עתיק סודו ממש ישראל שה"ס ז' קצוות, ולכן זכו אל אורייתא קדישא, היינו שורש התורה ונשמת הסוד בעצמו, שכמו שיש ה' בחינות לנשמה ח"י נר"ן, כך ישנם לתורה פרד"ס כנגד אבי"ע, והפנימיות התיכון לנגד בחינת היחידה הוא עתיק ואריך שה"ס כתר דאצילות (רמ"ז).

[3] מצד הבינה, פי' כל העולמות שאפילו חכמה ובינה מתייחדים בה, וכן תו"מ, שהם שאר הספירות וכן עולמות תחתונים מתקיימים על ידה, שנאמר אם לא בריתי יומם ולילה (אור יקר).

[4] כל האורות נבחנים לשתי בחינות, אור פנימי ואור מקיף, וכנגד אור פנימי אמר חדוותא, שכן פירש בספר הכוונות (פע"ח זמירות א) בפסוק (דבה"י א' טז כז) עוז וחדוה, כי חדוה הוא יסוד, ולפי שהוא הצנור העצמי להמשיך אור פנימי לכן קראה חדוותא. ולפי שיסוד זה הוא הפנימי שבכל היסודות אמר שהוא דכל חדוותא (רמ"ז).

[5] אטיילותא (אור יקר).

[6] פי' ת"ת בסוד הדעת הוא גורם השפע מכתר אל החכמה ומהחכמה אל הבינה (אור יקר). כנגד האור מקיף אמר אטיילותא דיליה, רמז לאור המתפשט והולך ויוצא מבלי התגדר בכלי לשוט ולהתרחב עד אין חקר (רמ"ז).

[7] יום יום, שהם ב' ספירות קודם אל מציאות אצילות העולם, שהם מחסד ולמטה, כדתכיב עולם חסד יבנה. וענין שעשוע הוא סוד ההתעוררות אל הייחוד (אור יקר). ועל שני האורות אמר ואהיה שעשועים יום יום, שתי בחינות שעשוע פנימי ומקיף (רמ"ז). ענין השעשוע הזה הוא שנשמותיהן עולות בסוד מ"ן ומעוררות הזווג והוא משתעשע בהם (שעה"כ דרושי הלילה ד, ועי' עוד ע"ח שער ציור העולמות פרק ג).

[8] קב"ה הכא הוא הבינה כאומרו ויאמר אלהים נעשה ואורייתא הוא סוד הדעת הנעלם בין י"ה והוא שם אל הבינה, כנודע כי י' מתלבש בה' ושתיהם מתלבשות בו' וכל לבוש הוא שם וכסוי אל העליונה שהיא למעלה ממנה והיינו שהת"ת אורייאת בסוד הדעת כולל ו"ס והם לבוש ובית אל הבינה ואצילות שש ספירות הם על ידי הדעת שסודו התפשטות קו המדה מהחכמה דרך הבינה ומאציל ונותן מדה לבלי מדה (אור יקר). הוא בסוד האצילות שאחדותו מופלא, ולכן אמר שהוא שם אחד דקב"ה, ולפי שבאצילות יש כבר בחינת כלים גמורים לכן קראו שם ה' (רמ"ז).

[9] הוא בסוד הבריאה, ר"ל השתלשלות האורות עד מדרגת הבריאה (רמ"ז). פי' בבינה שהיא אורייתא נברא עולם האצילות ובי"ע (מ"מ).

[10] כל המציאות הנמצאים בכ"ב אותיות וכן בהם נברא האדם על ידי גלגול האותיות וצרופם בשם הוי"ה וכו' לכך כתיב ויאמר אלהים, בינה, אל התורה, ת"ת, נעשה אדם (אור יקר). ויאמר אלהים פי' אבא אמר לבינה הנק' אלהים, וכאלו אמר ויאמר לאלהם וז"ש אמר קב"ה שהוא אבא לאורייתא שהיא בינה בעינא למברי אדם והיינו נעשה אדם (מ"מ).

[11] פי' יחטא ועל ידי עוונותיו יפגום בשבע ספירות שהם לפניך (אור יקר).

תאריך רוגזך עליו, איך יעמד בעולם. אמר לה, אני ואת נעמיד אותו בעולם, שהרי לא לחנם נקראתי ארך אפים, (שהרי כל זמן שיעסקו בתורה יתקיימו בעולם).

רבי חייא אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה העמידו את האדם בעולם, זהו שכתוב נעשה אדם בצלמנו כדמותנו. רבי יוסי אמר מכאן (קהלת ב) את אשר כבר עשוהו, עשוהו ודאי. וזהו צלם ודמות, צלם בזכר דמות בנקבה, ועל זה התחלת התורה בב׳, ופרשוה רבי יצחק אמר מפני מה ב׳ פתוחה וסתומה, אלא בשעה שאדם בא

להתחבר עם התורה, הרי היא

תאריך רוגזך[12] עליה היך יקום בעלמא אמר לה אנא ואת[13] נוקים ליה בעלמא דהא לאו למגנא אתקרינא ארך אפים[14] (ס״א דהא כל זמנא דישתדלון באורייתא מתקיימי בעלמא)

רבי חייא[15] אמר תורה שבכתב ותורה שבעל פה אוקמוה ליה לבר נש בעלמא הדא הוא דכתיב (&) נעשה אדם בצלמנו כדמותנו[16] רבי יוסי אמר מהכא (קהלת ב יב) את אשר כבר עשוהו[17] עשוהו ודאי ודא הוא צלם ודמות צלם בדכורא[18] דמות בנוקבא ועל דא שירותא דאורייתא ב׳[19] ואוקמוה רבי יצחק אמר מפני מה ב׳ פתיחא וסתימא[20] אלא בשעתא דבר נש[21] אתי

לו ע״א

לאתחברא באורייתא[22] הרי היא פתיחא[23]

---

[12] מפני שהתעוררות הדין מצד הבינ העם הגבורה, ואם יתאריך תשפיע סוד א״א במקורות הדין ואז עיינין אתסחיין בחלבא דאמא והדין נמתק. או ירצה שיתמזג הדין בחסד שהיא ארוכה וגבורה קצרה ות״ת בנוני, ותאריך, ירצה שתמשיך הדין ורוגז הגבורה דרך החסד כדי שיתמתק ויתבטל (אור יקר).

[13] פי׳ התורה להיישירו שלא יחטא ואם יחטא הבינה שהיא תשובה עומדת לו (אור יקר). פי׳ אבא אמר לבינה וזה הפך ממ״ש בפרשת בראשית כב ע״א (מ״מ).

[14] בעוד שלא נברא העולם דהיינו מחסד ולמטה מה תועל בתשובה שהרי מלת תשובה ירצה שהיא מסתלקת וחוזרת ושבה על ידי בקשת המחילה וכן נקראת ארך אפים, אם אין חוטאים שמעוררים הדין למי נקראת ארך אפים, אלא ודאי צריך לברא עולם ואם יחטא אדם יעשה תשובה והקב״ה מאריך אפו ומודה ועוזב ירוחם וכן מאריך אפו לרשעים עד ישובו מדרכם הרשעה ואם כן אדרבה כיון שנקרא ארך אפים מורה שיש בו אריכות אף לבני אדם (אור יקר).

[15] ר׳ חייא פליג אדר׳ יצחק ואמר שקיום האדם בעולם התחתון הוא על ידי ת״ת ומלכות וראיה מאומרו נעשה אדם דהיינו מאמר הבינה אל החכמה ואמר שיהיה מעשה האדם וקיומו על ידי הת״ת ומלכות וזהו שאמר בצלמנו כדמותנו (אור יקר).

[16] ת״ת צלם החכמה, דמות הבינה מלכות, או יהיה מאמר הת״ת אל המלכות האדם בו צלם הת״ת ודמות המלכות (אור יקר).

[17] עשוהו, פי׳ עשיית ה׳ ו׳ שהם ת״ת ומלכות (אור יקר).

[18] עיקר הזכר מצד הת״ת בצלם, ועיקר הנקבה בדמות מלכות, והיינו בסוד הנשמות זכר ונקבה שהם מקב״ה ושכינתיה, ולא היה עיקר ראייתו מפסוק בצלמנו כדמותנו משום דמשמע שיהיה בו צלם ודמות ולא משמע שיהיה קיומו ובריאותו בת״ת ובמלכות, ובצלמנו כדמותנו פי׳ עם צלמנו ודמותנו שיהיה בו (אור יקר).

[19] פי׳ תרתי ת״ת ומלכות צלם ודמות יחד, ולאידך פירושו דר׳ יצחק ב׳ היינו ב׳ בינה דמתמן נפקא תורה כדפי׳ לעיל, ולהכי קאמר ר׳ יצחק שב׳ אינו מורה על שתים ת״ת ומלכות כדפי׳ ר׳ יוסי אלא ב׳ בחי׳ שיש בבינה הא׳ סתימא והב׳ פתיחא (אור יקר).

[20] לפי דרכו היה ראוי שתהיה ס׳ סתומה שהיא בינה, ולפי דרך ר׳ יוסי ניחא דאיהי פתיחא מצד המלכות וסתימאה מצד הת״ת לזה אמר ״אלא״ לעקור פירושי ר׳ חייא ור׳ יוסי (אור יקר).

[21] היינו בתחלת שמושו אמנם שנה ויפרש קשה (אור יקר).

[22] בבינה, על ידי הת״ת והמלכות, תורה שבכתב, ותורה שבעל פה (אור יקר). ידוע שפתיחת הצנורות הוא בכח החסד, והתורה היא מצד החסד ששרשה באבא, ולכן אות הב׳ שרומזת לאבא שהוא הפרצוף השני של האצילות, פתוחה לצד ימין דידה וסתומה לשמאל כי אין אחיזה לחיצונים בו, ולכן הבא [להתעורר] וליטהר ולבוא דרך ימין ימצא פתח פתוח ובכח תורתו מתקבל ונכנס בחדרי התורה והיא משתתפת בו, וכו׳ ואם אדם פונה לחיי שעה ומתרפה ממנה, הולך לו לצד צפון שנכנס בקליפה ששם השכחה מצויה, וצריך לו טורח [גדול] וכפול לשוב לקדושה (רמ״ז).

[23] שכן דרך מדרגות הסולם לעלות אל הבינה עולם הבא (אור יקר).

פתוחה לקבל אותו ולהשתתף עמו. ובשעה שאדם סותם עיניו ממנה והולך לדרך אחרת, הרי היא סתומה מהצד האחר, כמו שנאמר אם יום תעזבני יומיים אעזבך, ולא ימצא פתח עד שישוב להתחבר עם התורה פנים בפנים ולא ישכח ממנה, ולכן התורה פותחת לפני בני אדם ומכריזה וקוראת להם, (משלי ח) אליכם אישים אקרא וגו׳, וכתוב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר.

רבי יהודה אמר, ב׳, שני גגות ואחד שאוחז אותם, במה זה מדובר, אלא אחד לשמים ואחד לארץ והקדוש ברוך הוא אוחז ומקבל אותם.

רבי אלעזר אמר שלשה אורות (צדדים אלו) אלו עליונים קדושים שאחוזים כאחד, והם הכלל של התורה, ואלו פותחים פתח. לכל פותחים פתח לאמונה, ואלה הבית של הכל, ועל זה

לקבלא ליה[24] ולאשתתפא בהדיה ובשעתא דבר נש סתים עינוי מינה ויהך לארחא[2625] אחרא הרי היא סתימא מסטרא אחרא כמה דאת אמר (&) אם יום תעזבני יומים אעזבך ולא ישכח פתחא עד דיתוב לאתחברא בה באורייתא אנפין באנפין ולא יתנשי מינה[27] ועל דא אורייתא פתחא קמי בני נשא ואכרזא וקרי להון (משלי ח ד) אליכם אישים אקרא וגו׳ וכתיב (שם א) בראש הומיות תקרא בפתחי שערים בעיר אמריה תאמר

רבי יהודה[28] אמר ב׳ תרין גגין וחד דאחיד לון מאי קא מיירי אלא חד לשמייא[29] וחד לארעא[30] וקודשא בריך הוא אחיד וקביל לון[31]

רבי אלעזר[32] אמר תלת נהורין[33] (ס״א צדדין אלין) אינון עלאין[34] קדישין[35] דאחידן כחדא[36] ואינון כללא דאורייתא[37] ואלין פתחין[38] פתחא לכלא פתחין פתחא למהימנותא[39] ואלין ביתא דכלא[40] ועל דא בית אקרו דאלין אינון ביתא ובגין

---

[24] אחר שיעלה ויכנס יקבלנו בתוכיותה, וכן ישתתף עמו בעלייתו בעזרתה עד יגיע אל תוכיותה והיינו לא זו אף זו אין צריך לומר אחר עלותו אליה שהיא מקבלת אותו אלא גם בתחלתו היא משתתפת עמו (אור יקר).

[25] לאחורא (אור יקר).

[26] סוד אחוריים שבהם אחוזים הקלי׳ שם חשך ולא שאין השגחה שם כלל (אור יקר).

[27] וקשה מן הראשון שזה צריך לשוב ועוד שצריך חיזוקים מפני שיצא פעם אחרת וזה אמר ולא יתנשי כדרכו (אור יקר).

[28] רבי יהודה מיירי בצורת הב׳, ואמר שצורתה תרין גגין ועמוד אחד אוחזם, וירמוז שבכח התורה אדם מייחד אי׳ עילאה המכוסה (נ״א הפרוסה) ביסודה על ראש ז״א דאיהו ו׳, ואז הו׳ הזה (נ״א הוא) משפיע במלכות שה״ס גג עולמות התחתונים (רמ״ז).

[29] בינה (רח״ו). ת״ת (אור יקר).

[30] מלכות (אור יקר ורח״ו).

[31] ת״ת (רח״ו). יסוד (אור יקר).

[32] ר״א פי׳ לה בג׳ אבות שבבינה (אור יקר). ג׳ נהורין הם, ג׳ המוחין חב״ד בסוד ג׳ ווין, והיינו חכמה למעלה בינה למטה ודעת המחברם (רמ״ז).

[33] ג׳ ווי״ן ויסע ויבא ויט (אור יקר). בא ר״א לסייע לר׳ יהודה (מ״מ).

[34] מציאותם שבבינה (אור יקר).

[35] מציאותם שבחכמה (אור יקר).

[36] בסוד הת״ת זו מימין וזו משמאל, ולכך הם ג׳ ווי״ן בצורת ב׳ שהם אחוזות זו בזו וזו בזו ונכללות בבינה ששם שרשם נקשרת בחכמה (אור יקר).

[37] מצות עשה בימין ומצות לא תעשה בשמאל תורה באמצע (אור יקר).

[38] לדין ולרחמים ולחסד ודרך בם נפתחים החכמה והבינה (אור יקר)

[39] כי למעלה בחכמה דרגא דלא קיימא לאשאלה ולא לאתבא ובבינה עצמה דרגא דקיימא לאשאלא ולא לאתבא לכך פתח האלהות נסגר, אמנם באלו שהם שרשי הפעולות תחלת ההשגה להימנותא, והוצרך לזה כדי שלא נפרש ב׳ בעצם החכמה או הבינה, ששם אין פתיחה אלא בבחי׳ אלו שבהם (אור יקר).

[40] שלא נפרש ב׳ במלכות ובה מציאות ג׳ ווין כענין צורת ה׳ והיא פתיחא למהימנותא והיא ודאי בית כמשמעו, לזה אמר "ואינון ביתא לכולא" ששם בית מתייחס בהם לפי האמת שאין בריאה בעולמות שלא

נקראו בית, שאלה הם הבית, לכן התחלת התורה ב׳, שהרי התורה היא (בו הם הרפואה) רפואת העולם, ולכן מי שעוסק בתורה כאלו עוסק בשם הקדוש. והרי נתבאר שכל התורה היא שם קדוש אחד עליון, ומשום שהיא שם קדוש, היא פותחת בבית, שהיא הכלל של השם הקדוש בשלשת קשרי האמונה.

בא וראה כל אלו שעוסקים בתורה דבקים בקדוש ברוך הוא ומתעטרים בעטרות התורה ואהובים למעלה ולמטה, והקדוש ברוך הוא מושיט להם את ימינו (והקדוש ברוך הוא רושם אותם), כל שכן אותם שעוסקים בתורה גם בלילה. והרי פרשוה שהם משתתפים עם השכינה (בכנסת ישראל) ומתחברים כאחד, וכשבא הבוקר הקדוש ברוך הוא מעטר אותם בחוט אחד של חסד להודיע בין עליונים ותחתונים, וכל אותם כוכבי בוקר בשעה שכנסת ישראל וכל אותם שעוסקים בתורה באים להראות לפני המלך, כולם מזמרים כאחד, זהו שכתוב ברן יחד כוכבי בוקר ויריעו כל בני אלהים. מה זה ויריעו, כמו שנאמר (ישעיה כד) רועה התרועעה הארץ, שאותם דינים נשברים, וכולם נשברים מלפני הבוקר, כשמתעורר בוקר בעולם, כמו שנאמר (בראשית כב) וישכם אברהם בבוקר, ועל כן ויריעו כל בני אלהים.

כך שירותא דאורייתא ב׳[41] דהא היא אורייתא[42] (ס״א ביה הוי אסותא) הוי ואסותא דעלמא[43] ובגין כך מאן דאשתדל באורייתא כאלו אשתדל ביה בשמא קדישא[44] והא אתמר דאורייתא כלא חד שמא קדישא עלאה איהי[45] ובגין דאיהי שמא קדישא פתחת בבי״ת דאיהי כללא דשמא קדישא בתלת קשרי[46] מהימנותא[47]

תא חזי כל אינון דמשתדלי באורייתא מתדבקין ביה בקודשא בריך הוא[48] ומתעטרי בעטרי דאורייתא ואתרחימו לעילא ותתא וקודשא בריך הוא אושיט לון ימיניה[49] (ס״א וקודשא בריך הוא ארשים לון) כל שכן אינון דמשתדלי באורייתא נמי בליליא והא אוקמוה דאינון משתתפי בשכינתא[50] (נ״א בכנסת ישראל) ואתחברו כחדא וכד אתי צפרא קודשא בריך הוא מעטר להו בחד חוטא דחסד לאשתמודעא בין עלאין ותתאין וכל אינון כוכבי צפרא בשעתא דכנסת ישראל[51] וכל אינון דלעאן באורייתא אתאן לאתחזאה קמי מלכא כלהו מזמרי כחדא הדא הוא דכתיב (&) ברן יחד ככבי בקר ויריעו כל בני אלהי״ם מאי ויריעו כמה דאת אמר (ישעיה כד יט) רועה התרועעה הארץ דאינון דינין מתתברין ואתברו כלהו מקמי בקר כד אתער בקר בעלמא כמה דאת אמר (בראשית כב ג) וישכם אברהם בבקר ועל דא ויריעו כל בני אלהי״ם

יהיה מכללם, והשתא קשה שלפי האמת תורה היא הת״ת לזה אמר שעם כל זה תחלת התורה מבינה ב׳ במציאות ג׳ שרשים אלו (אור יקר).

[41] בחינת שורשה ותחלתה (אור יקר).

[42] כדכתיב ואל תטוש תורת אמך (אור יקר).

[43] אם כן ראוי שתהיה תשובה תחלת הבריאה והתורה (אור יקר).

[44] כל שם הוי״ה עם היות י׳ חכמה ה׳ בינה מפני שהתורה מושרשת בשניהם (אור יקר).

[45] התורה אינה בת״ת לבדו אלא יש חלק בו וכולה יחד שמא קדישא עילאה כל שם הוי״ה הקדוש מהחכמה עילאה מהבינה כדפי׳, שאם היתה תורה ת״ת היה ראוי שיפתח בו׳ אמנם עתה שהיא כוללת כל השם פתח בבי״ת שהיא בחי׳ כל השם (אור יקר).

[46] ל״נ שהוא כלשון פרקי, כמו קשרי אצבעותיו.

[47] משורשו העליון, פתיחת אלהות כלו (אור יקר).

[48] סוד ב׳ עטרין דירית ת״ת מאו״א, והם סוד י״ה שבו והם חו״ג הנעלמות בחו״ב ועטרות אלו הם בנשמתם וגופם (אור יקר).

[49] החסד מפני שיש יחס לתורה בחסד כאומרו מימינו אש דת, וכאומרו ותורת חסד, ומשם האהבה כאומרו אהבת עולם אהבתיך (אור יקר)

[50] פי׳ רחל שהוא משבחת בלילה והם עמה (מ״מ).

[51] רחל (מ״מ).

רבי אלעזר היה הולך בדרך, מצא את רבי פנחס בן יאיר שהיה בא, געה חמורו. אמר רבי פנחס ודאי במשקל (בקול) של שמחת החמור אני רואה, שפנים חדשות ימצאו פה, כיון שיצא מאחר ענפי ההר, ראה את רבי אלעזר שהיה בא, אמר ודאי משקל (קול) של שמחה נשלם, ירד רבי אלעזר אליו ונשק לו, אמר לו אם צורת הדרך האחת אליך, נצרך ונתחבר כאחד, ואם לא קח אתה דרכך ולך, אמר לו ודאי שכנגדך אני הולך, כיון שמצאתי אותך אלך אחריך ונתחבר כאחד.

פתח רבי פנחס ואמר (תהלים קכח) יברכך ה' מציון וראה בטוב וגו', יברכך ה' מציון למה מציון, משום שהרי משם שורות ברכות להשתתף (להמצא), זהו שכתוב כי שם צוה ה' את הברכה חיים עד העולם, ולכן יברכך ה' מציון, שהרי משם יוצאות ברכות לכל. וראה בטוב ירושלים, שבגלל ציון ירושלים מתברכת, שכיון שציון התמלא ברכות, אז ירושלים מתברכת ונמצאים בה רחמים, וכשירושלים מתברכת, כל העם מתברך. כל ימי חייך, שלא תראה קשת בימיך כמו לאביך, ועל זה וראה בטוב ירושלים כל ימי חייך. וראה בנים לבניך,

רבי אלעזר הוה אזיל בארחא אשכחיה לרבי פנחס בן יאיר דהוה אתי געא חמריה אמר רבי פנחס ודאי בטקולא (נ"א בקלא) דחדוותא דחמרא חמינא דאנפין חדתין ישתכחון הכא כיון דנפק מבתר ענפוי דטורא חמא ליה לרבי אלעזר דהוה אתי אמר ודאי טקולא (נ"א קלא) דחדוותא אשתלים נחת רבי אלעזר לגביה ונשיק ליה אמר ליה אי טופסא[52] דארחא חד לגבך[53] נזיל ונתחבר כחדא ואי לאו טול ארחך וזיל אמר ליה ודאי לקבלך אזילנא כיון דאשכחנא לך איזיל אבתרך ונתחבר כחדא

פתח רבי פנחס ואמר (תהלים קכח ה) יברכך יהו"ה מציון וראה בטוב וגו' יברכך יהו"ה מציון מאי טעמא מציון[54] בגין דתמן שראן ברכאן לאשתתפא[55] (ס"א לאשתכחא) הדא הוא דכתיב (&) כי שם צוה יהו"ה את הברכה חיים עד העולם[56] ובגין כך יברכך יהו"ה מציון[57] דהא מתמן נפקי ברכאן לכלא וראה בטוב ירושלם[58] דבגיני ציון ירושלם אתברכא[59] דכיון דציון אתמלי ברכאן[60] כדין ירושלם אתברכא ואשתכחו בה רחמים[61] וכד ירושלם אתברכא כל עמא אתברכא[62] כל ימי חייך (&) דלא יתחזי קשת ביומך[63] כמה לאביך ועל דא וראה בטוב ירושלם

---

[52] לשון רצון (רמ"ז).

[53] ר"ל אם רצון ההליכה בדרך הוא אצלך, כלומר לכת דידך לדבר הרשות (רמ"ז).

[54] פי' יותר היה נראה שיאמר יברכך ה' מקדש, כד"א (תהלים כ, ג) ישלח עזרך מקדש, שהוא בחכמה ראשית הכל (רמ"ז).

[55] הוא יסוד דאי' ששם מאירים ומתקבצים יחד כל המוחין ומשתתפים שם להמתיק את הגבורות ונמצאו יחד בייחוד גמור (נ"א גדול), וז"ש לאשתתפא (רמ"ז).

[56] אמר בלשון יחיד לרמוז לייחודם עד שנחשבים לאחד. וגם צוה הוא לשון חיבור, וכן אמרו רז"ל כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה. וכו' ואלו נמשכים עד העולם שהוא מלכות (רמ"ז).

[57] ירצה בשביל זה ששם שורות הברכות ביחוד יצדק מאד להמשיך אותן משם (רמ"ז).

[58] פי' הזהר שכשתמשיך הברכות מציון תשכיל ותשקיף להיטיב לירושלים להמשיך אליה הברכות שלה (רמ"ז).

[59] אית תרין מוחין ותרין עטרין, ותרין מוחין הם שייכי לאו"א ואין לזו"ן מהם אלא הארה לבד, כי לכן נקראים אחסנתא דאו"א, אבל תרין עטרין הן דוקא לזו"ן, וז"ש דבשביל כך מתברכין ציון הוא יסוד אי' בבחי' הברכות שהן (נ"א שמהן) תרין עטרין כנז"ל, ונתנות לזו"ן, ובפרט לנוק' דשייכא טפי לאורות אי' כנודע, כי זעיר עיקרו מאבא (רמ"ז). פי' שיסוד אינו מקבל שפע רק כדי ליתן ממנו למלכות הנק' ירושלים (מ"מ).

[60] שהרי משם יורדות הגבורות למלכות להבנות (רמ"ז).

[61] הם החסדים הממתקים את הגבורות (רמ"ז).

[62] וכד ירושלים אתברכא וכו', כלומר הטעם שאני מזהירך שתראה בטוב ירושלים ולא אומר לך להמשיך הברכות משם הוא מפני שאינך צריך לזה שהרי ממילא יהיה כן, שהרי בשלום ירושלים ובברכתה יתברך כל העולם (רמ"ז). פי' בי"ע ועולם הזה (מ"מ).

[63] פי' כשמעשה התחתונים מתוקן ומעלים מ"ן ומורידים שפע גדול אז הקשת אינה נראיה כדורו של חזקיה ורשב"י וכשאין מעשיהם מתוקן ואין מי שיעלה מ"ן למלכות אז אתתקף שמאלא שהוא דין עד

יראי חטא חסידים קדושים, אז שלום על ישראל. מה זה שלום על ישראל, אלא כמי שאומר שלום על ראש המלך, שלא יחסר כל כך שלום על ישראל בזמן שצדיקים ימצאו בעולם.

פתח רבי אלעזר ואמר (משלי יז) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם. בנים הרי בארנו, בני בנים אלו שאר כתרי המלך, כמו שנאמר (ישעיה יד) וכל בניך למודי ה׳, וכתוב (איכה ד) בני ציון היקרים (כמו שנאמר) ותפארת בנים אבותם. אין מתעטרים הבנים אלא באבות, מכאן למדנו שבנים לא מתעטרים ולא מושקים מהשקית הנחל, אלא בזמן שהאבות מתעטרים ומברכים, זהו שכתוב

ותפארת בנים אבותם, בעוד שהיו הולכים הגיע זמן תפלה, ירדו והתפללו.

כל ימי חייך וראה בנים לבניך[64] דחלי חטאה חסידין קדישין כדין שלום על ישראל[65] מאי שלום על ישראל אלא כמאן דאמר שלמא על רישיה דמלכא דלא יחסר כלא כך שלום על ישראל בזמנא דצדיקייא ישתכחון בעלמא

פתח רבי אלעזר ואמר (משלי יז ו) עטרת זקנים בני בנים ותפארת בנים אבותם בנים הא אוקימנא בני בנים אלין שאר כתרי מלכא כמה דאת אמר (ישעיה נד יג) וכל בניך למודי יהו״ה וכתיב (איכה ד ב) בני ציון היקרים (כמה דאת אמר) ותפארת בנים אבותם לא מתעטרן בנין אלא באבהן מכאן אוליפנא דבנין לא מתעטרי ולא משתקיין משקיו דנחלא אלא בזמנא דאבהן מתעטראן ומתברכאן הדא הוא דכתיב

לו ע״ב

ותפארת בנים אבותם (&) עד דהוו אזלי מטא עידן צלותא נחתו וצלו

שהקב״ה מקרב צדק מאיליו ומקשט המלכות בקישוטין של חג״ת שהם ג׳ גווני קשת, ואז כשרואה המלכות מקושטת מתעוררים הרחמים והדין נמתק (מ״מ בראשית יח ע״ב).

[64] נראה שיכוין לגדלות הזעיר כשעולים החסדים למעלה שאז כל פרצופו מלא חסדים, ויש בו בחי׳ אבות חב״ד ובנים חג״ת, ובני הבנים נה״י, וידוע שעיקר הנה״י בזמן הגדלות הוא מאי׳ שמוסיפה הארה בו״ק דעיקריות הזעיר ושנעשו חב״ד חג״ת, ואז יש לו נה״י מעולים שהם בני בנים חסדים, ואז יש שלום על ישראל הוא זעיר, דהיינו הכתר שנעשה לו וחופף עליו, והוא מת״ת בינה שגם (נ״א ששם) ת״ת נקרא שלום ובינה נקרא המלך שלמה כדאיתא בפרשת בראשית דף כט ע״א.

[65] פי׳ כשהאדם הוא צדי קובניו ג״כ צדיקים גורם שממשיך מוחין הנק׳ שלם לז״א הנק׳ ישראל וכ׳ו נמאצ כשיהיו בני בנים שהם נה״י הוא מורה שבאים מוחין מאו,א לזו״ן ואז יש הדור ועטר הלזקים שהם או,א לפי שהתחתונים צריכים להם ועל ידם נתקנים וזה עטרת זקנים בני בנים (מ״מ).